

Reda

hildin við kravgonguna 1. mai 1945 á Tveroyri.

Heimurin er stórur og rómur og kundi givið nóg mikið til øll menniskju, um rætt var skipað fyri.

Men tessverri — tað hevur ikki verið rætt fyriskipað.

Tað er hin stóra syndin, deyðs-syndin hjá teimum, sum igjøgnum øldur hava sitið við maktil, at teir ikki hava tikið sær fyri at skipa so, at heimsins virðir og møguligleikar í fjøllum, lóðum, dølum og fløtum eins og á havnum verða loyst út og umsitin, so øll fáa nóg mikið bæði til matnað, klædnað og mentun.

Tað er ein ótilgevilig synd hjá teim stýranda, at teir hava loyst og tigandi latið milliúnir av menniskjum — tætt undan krignum 6 milliúnir í Bretlandi, 10 milliúnir og meir í sambandsstátunum, og í øðrum londum enn og verri — gingið arbeiðsleys og uttan at vita sær í munin.

Tað er tann stóra syndin, deyðs-syndin, hjá tí árhundraða, túsunda ára gamla stýrslagnum, at tað einans hevur vart hin sterkara, hin einstaka ríka — og heldur latið fjøldina sitið á berum og yvirfjóðina ligið órørda enn at skipa fyri, at virðini og møguligleikarnir, sum landið goymir, verða nýtt og framleidd, so at tað av sonnum kann verða sagt, at tað, sum landið hevur og goymir av møguligleikum og góðum er fyri øll landsins børn.

Hvør kann undrast á, at fjøldin, ið enná hevur fingið tað sagt frá prædikastólum og bønhusum, at hann, sum hevur skapt menniskjuni, hevur sett øll líka yvir fyri sær, líka rættindaði til livsins góðu — hver kann undrast á, um hon hevur mótmælt í ræðuliga órættvisi her á foldum, ið hevur stongt hana úti, sett hana við ongum, uttanfyri livsins góðu.

Nei, tað er so sanniliga ikki at undrast á, at hin stóra arbeiðara-fjøldin hevur tikið seg saman, sett sín krøv fram, sterkari og sterkari, um at fáa fullan og heilan livsrætt.

Og í einstøkum londum eru arbeiðararnir eisini komnir so langt at teir hava tikið ábyrgdina fyri landsins stýri, ábyrgdina fyri, at landsins keldur og møguligleikar verða plánekonomískt nýtt, so allir landsins íbúgar fáa nóg mikið.

Men aðrastaðni hevur arbeiðara-fjøldin enn ikki orkað at reist høvðið, men stendur ræts- og verndarleys. Og aftur aðrastaðni, í einum stórum parti í Europa, har ið arbeiðaranna málvisi og meðvitandi kampur fyri betri korum annars var komin langt fram, varð alt, sum eitur arbeiðarafelag og politisk fylking, við eitt kvett jafnlagt og kúgað.

Eitt myrkur hevur ligið yvir

mannarættini, ongatið tó so myrkt sum nú, hesi 5 ræðuliga kriggs-árini, har ið alt sum eitur livsrættur og frælsi hevur staðið í deyðsváða.

Men tí betur tykist — ja vit kunnu við vissum siga tað — sólin er við at stiga fram í eystri við tað, at tær óhugnaliga kreftir sum vildu allari friðarnari arbeiðararæslu og øllum sannum mannarælsi til livs, hava mist teirra kverkratak, hava tapt, eru við at hvørva með alla úr mannalivinum. Og vit hoyra hvønn einasta dag í útvarpinum menn tala um, at tað aldri skal henda aftur, at ein stórvirtpartur av fjøldini skal sita við trotti, arbeiðsloysi og vesældami. Ja, enná teir, sum áður bardust av grimdum móti arbeiðararæsluni, socialismuni, lova at tað gamla skal ikki koma aftur, lova at framtidin skal geva øllum nóg mikið av øllum.

Hetta er gott. Men arbeiðara-fjøldin, ið er vaknað til málvisan kamp fyri betri korum, fyri fullum og heilum livsrætti, er vorðin skelkað. Hon vil ikki lata sær noyðast við orð. Hon kreivur handling. Og hon veit, at einasti máttin hjá henni at tryggja seg í móti at verða svikin, er sjálf at taka sær um reigg, sjálf at syrgja fyri, at hennara krøv verða uppfyllt. Ger hon ikki tað, verður hon svikin eins og hon varð svikin aftaná seinasta kriggi. Hon má verða sín egni eydnusmíður. Hon má taka róðrið í egnu hond.

Arbeiðaranna felags-, frælsis- og frigeringarkræv eru eina bjartast og greiðast komin til sjóndar í teirri alheims avgerðini arbeiðaranna millum at nýta t. meir til fylkingar og kravgongu kring allan heim. Har ið arbeiðararnir eru vaktir til meðvitandi og málvisan kamp, nýta dagin til at sýna, at fjøldin mótmælir tí ræðuliga órættvisi, ið henni hevur verið sýnt, og at hon kreivur trygd og vernd, fullan mannarætt og óskerdan lut í teim góðum, sum heimurin er ferur at geva øllum menniskjum, um rætt verður skipað fyri.

Og vit í Føroyum hava ikki verið fyri betri luti enn í utheiminum. Eisini her hjá okkum hevur fjøldin sitið við sviðið soð.

Heldur ikki her hava teir stýranda tikið ábyrgdina fyri, at landsins møguligleikar og góðir skulu verða umsitin so, at allar kreftir koma til sín rætt, koma í eina plánekonomiska samvinnu, at landsins góðir skulu vera fyri øll landsins børn og ikki bara fyri nøkur fá.

Her á landi situr fjøldin av arbeiðarum á sjógv og landi við ov litlum, situr í trotti og sakni, meðan tað kortini í landi okkara finnst yvir 60 milliúnir til góðar, 60 milliúnir, ið liggja stillar,

deyðar, óproduktivar, hóast tað eru tusindir av arbeiðsleysum hondum, ið tær kundu sett í arbeiði.

Er hetta ikki ræðuligt! Tað er meiri enn ræðuligt. Tað er eitt brotsverk. Eitt brotsverk ið átti at verið straffbart.

Tað er ikki at undrast á, at arbeiðarafjøldin eisini hjá okkum er við at reisa seg, fylkjust í einum samfeldum kravi um at beina hetta skilaleysi, hetta órættvisi, hetta ræðuliga stýrslag burtur.

Eisini her er nú arbeiðarafjøldin við at kenna, at hon má ganga inn í ta stóru alheims arbeiðarafylkinguna um socialismuna, arbeiðaranna einasta sanna politikk.

Her á staðnum er kanska enn tað einasta pláss í Føroyum, har ið arbeiðarafjøldin heldur t. meir dagin við fundum, kravgongum og veitslum. Men tað er vist og satt, at innan skamma stund verður allur hin føroyski arbeiðarastutturin at koma við. Hann kann ikki annað, so satt sum hann vil smíða sær sjálvur sín livskor.

Tit eru slóðarar, Tveroyramenn, her sum í øðrum færi. Tað kunnu tit vera gladdir yvir.

Tað eru teir og tær, ið skamma seg við at ganga í arbeiðaranna kravgongu undir tí reyða merkinum, »prolittermerkinum«, sum summi háðandi sleingja út. Tað er so sanniliga einki at skammast við. Tann sanni aðalin er hann, sum berist fyri »idealum«, hugsjónum. Og tað er einki sterri, reinari og hábornari »ideal« á foldum enn at fáa eina samfelags-skipan, ið vil lytta ta stóru fjøldina, sum igjøgnum árhundrað hevur sitið á skuggasíðina, upp í sólna, upp til full og heil mannarættindi, fram til eitt liv uttan saku og trot og ótta.

Hesi eru okkara kræv! Hesi eru okkara kræv til landsins kosnu menn.

Og teir, ið svikja hesi kræv, megú leggja frá sær og geva sess fyri nýggjum monnum!

VIÐMERKINGAR

Richard Long aftur við...

Vit vistu á, at fólkaflokkurin í pris- og verusurninginum yvir-gefur einki hevði gjørt á tingi. Hann hevði verið imóti strangum prislógum. Einasta uppskot, hann á tingi hevði haft, var at seta eitt prisansingarráð við umboðsmennum um frá teim ymsu støttafelegum. Hesum hevði javnaðarflokkurin ikki kunnað greitt atkvøðu fyri, tí tað var at kvíða fyri, at í einum tilikumi ráði vildi arbeiðara- og fiski-mannastutturin koma at verða í minnitali.

Hesi sonnu og sakligu upplýsing, sum hvar maður kann vissa seg um verandi samsvarandi við samuleikan við at lesa tingtíðindi viðvíkjandi prissurninginum, gevur harra Long sitt kelinavn »falsum«. Men sum vanligt einki at færa fram

sum prógv uttan uppástandir, ið eru beinleiðis skeivir.

Uppskotið hjá fólkaflokkinum í landsnevndini hevði einki at gera við setan av einum pristalsráði, sum vit skrivaðu var tað einasta, ið fólkaflokkurin hevði haft frammi á tingi í pristalsmálinum.

Vit stemmaðu fyri fólkaflokksins landsnevndaruppskoti, sum einans var at seta eina kanningarnevnd. Eini tilikari nevnd hava við ongatið verið imóti. Men ein tilik nevnd greiddi ikki ta áleikandi pristals-trætuni, tí var hon ikki nóg mikið.

Lesararnir viðokkum meguspyrja: Hvi skrivur Richard Long so øvugt og villandi?

Hevur hann fingið falsan á heilan?

Dugir hann ikki at gera mun ímillum tað umtalaða pristalsráðið við avgerandi myndugleika og eina kanningarnevnd við ongum avgerandi myndugleika?

Er harra Long veruliga ein tilikur óvitingur, sum einki skilir?

Ella visti hann beskeð um, at javnaðarmanna umboðsmaðurin í landsnevndini greiddi atkvøðu fyri at seta nevndu kanningarnevnd og skilti hann væl munin millum hesa nevnd og prisansingarráðið, men kortini loyvd sær haftleyst at tveita sitt kelið »falsan« eftir okkum?

Hvat av hvørjum, so eru bæði syrgilig. Men hitt seinra her aftrat óhugnaligt.

Ófólkalg skerting.

Undir dómssviðgerðini av »fals-aramálinum« segði harra Long, at hann hevði viljað tikið ta ófólkaliga og ósonnu blaðskrivningina í nakkan. Men samstundis kom hann fyri at siga frá, at fleiri høvdu spurt hann, hvi hann skrivaði so ófólkaliga. Tað forstóð hann ikki segði hann. Hann hevði brukt orðið »falsan« tá ið hann ikki visti annað orð at taka til. Onnur orð vóru ov vanlig, at fólk kundu bita merki í tey, helt hann.

Hin fólkaligi vildi slá »rekord« í fólkaligheit fyri at fáa fólk at verða høvsk og fólkalig í orð og talu!

»Paradoks«!

Sambandsins agitatorar

sígest at spenna seg út at fortelja fólk, at javnaðarmenn dýrka verurnar á bygd við at spenna pristalið og lónirnar upp.

Men vit fara at loyva okkum at biðja teir vera so reiðiligar at upplýsa fólk.

at javnaðarmenn vóru just teir, sum kravdu, at tingið við lóg bein-avegin skuldi lækka veruprisin av við minst 11 %.

at javnaðarmenn kravdu prist-edingarlógina verðandi í kraft, so eingin vera yvirgefur kundi fara upp.

at javnaðarmenn kravdu, at tingið skuldi heimilad landsnevndina til